

כך אי אפשר לומר שהרי **ההוא** "מכה אדם" **בקטלא** הוא **דכתיב**, שהרי במכה אביו ואמו דיבר הכתוב⁽²⁰⁾ וכתיב [שמות כא טו]: "ומכה אביו ואמו מות יומת", והיות ומדובר בחיוב מיתה, הרי אין שם תשלומין.

ומסקינן: **אלא מהכא**: "ומכה נפש בהמה **ישלמנה**, **נפש תחת נפש**" [ויקרא כד יח], **וסמיך ליה** ⁽²¹⁾ [שם ט]: "**ואיש כי יתן מום בעמיתו, כאשר עשה כן יעשה לו**".

שמודה בקנס פטור, אבל מכל מקום אין כאן חיוב ממוני לענין שיתחייב המזיק **לשלם** בהודאת עצמו, **ראה שם**.

20. "פני יהושע". וכתב רש"י בפירושו על התורה: "ומכה אדם יומת" — אפילו לא הרגו, אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן "נפש" [כדלעיל כד יז: "ואיש כי יכה כל נפש אדם"], ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב ובא להקישו למכה בהמה... ומה בבמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בה חבורה.

21. א. לשון הגמרא "וסמיך ליה" משמע דבמדת "סמוכים" ילפינן, ולא במדת "גזירה שוה". וכן משמע מדשביק קרא קמא "מכה בהמה ישלמנה", ונקט קרא אחרינא: "מכה נפש בהמה ישלמנה", דאי בגזירה שוה "מכה" — "מכה" קא יליף, הא שפיר מצינן למילף מקרא קמא, אבל אם "סמוכים" קא דריש, אתי שפיר דנקט מאי דסמיך ליה — תוספות הרא"ש ב"שיטה מקובצת". [וכן דעת הראב"ד דהקישא הוא, וכן כתב בתוספות רבינו פרץ בשם רש"י (בכתובות לה א).]

ב. ובתוספות כתבו [וכן מוכח מפירוש רש"י] דבמדת "גזירה שוה" ילפינן, והכריחו דבר זה מהמשך הסוגיא [ראה בהערות להלן]. וכן היא גם מסקנת תוספות הרא"ש. ולישנא ד"וסמיך ליה" לא גרסינן, אי נמי כיון דשבק קרא קמא דאיירי בקטלא [גבי אדם] נקט קרא דמכה נפש בהמה דסמיך לאיש כי יתן מום, ועל כן נקט

"וסמיך ליה" — דמשום דסמיך ליה נקט האי קרא.

ג. ובספר "דבר יעקב" הקשה לשיטת התוספות, אמאי בעינן "גזירה שוה", הרי אפשר ללמוד מ"סמוכים"!

וראה בראש השנה לד א רש"י ד"ה הכי קאמר אי לאו גזירה שוה: אי לא נאמרה גזירה שוה זו למשה מסיני לדונה הייתי מביא הכל בהיקישא, כלומר מעצמו. חזינן, דעדיף ללמוד מגזירה שוה, אף דאפשר ללמוד מהיקש. [והיקש עדיף מסמוכים — תוספות סוכה לא א ד"ה ור"י]. והנה, ביבמות ד א אמרו דרבי יהודה לא דריש סמוכים בכל התורה, חוץ ממשנה תורה דדריש סמוכים.

ויש לומר: ברייתא זו כרבי יהודה היא סוברת [ובפרט שברייתא זו, מן הספרא היא, וסתם ספרא רבי יהודה], וכיון דלאו במשנה תורה הוא, לא דרשינן הקישא. [ומיושב בזה סתירת דברי רש"י בכתובות ובבבא קמא].

עוד יש לומר: מילתא דאתיא בהקישא טרח וכתב לה קרא. [ראה בר"ן נדרים ג א ד"ה לנדור נדר].

ד. למאן דאמר סמוכין דרשינן הכא, יש להקשות: הלא סתם ספרא רבי יהודה, ורבי

יהודה לא דריש סמוכין אלא במשנה תורה! יש לומר: היכא ד"מוכח" או "מופנה" דריש רבי יהודה "סמוכים" בכל התורה כולה, והא דקאמר במשנה תורה דריש, הוא הדין בעלמא, אלא דבמשנה תורה קים ליה דכולהו "מוכח" או "מופנה", כמו שכתבו תוספות ביבמות ד א ד"ה וכי.